

Джулиан Флъд

Нефритният басейн

Макар да бях доста стар, очите ми още виждаха, когато най-сетне дойдоха воините. Виждах лешоядите високо в синьото небе, погледа ми стигаше дори до могъщите сиви върхове на Покрива на света, който се извисяваше над моя летен дворец и бях от първите които забелязаха приближаващите към моя град странници. Зрението ми изневеряваше само когато гледах нещата от близо – очите ми почваха да сълзят още след първите минути работа с четка и чувствах, че вече не ме бива много за художник. Беше време, когато калиграфията ми спореше със скоростта на течашо мастило, но това вече е минало. Сигурен съм, че вече никога не ще стигна висините на моя „Сливов цвят цъфти над пролетния сняг“, шедьовърът на моя живот.

Гледах с празен поглед към хоризонта, когато за пръв път ги видях. Странниците, чужденците, идваха през пустинята, влачеха се уморено по нажежените от безмилостното утринно слънце и прорязани от безброй пукнатини скали. Като пръст на гигантска ръка се протягаше към тях сянката на града.

Оставах само още няколко часа. Чакали сме поколения наред този миг, ако наистина това бяха хората, за които говореха в предсказанията си астролозите. Ако не са, няма причина за тревога, казвах си аз, а пък ако са те – още няколко часа нямат никакво значение.

Отпуснах се на пейката и сведох поглед към моите картини, към делото на моята младост. Никога не съм твърдял, че в претворяването на сливовите цветчета съм ненадминат, по-големи майстори от мен са се спирали на тази тема, макар да съм убеден че никой от тях не би могъл да нарисува по-красиви ледени висулки от моите. В изборът на цвета, ето там най-вече ме е споходило вдъхновението. Снегът не е бял, а син, студеното кристално синьо на снежните сенки по високите планински проходи, където пролетта идва късно и светлината е толкова силна. Поезията... не, не съм поет, но сигурен съм, че тези достойнства биха получили висока оценка от изкуствоведите в двора на Императора. Когато нямаш равен по сила, как да се довериш на оценките на тези, които те заобикалят? Те жадуват само своето собствено повишение и не чакай от тях истинската оценка на твоя талант.

Що се отнася до калиграфията, това е нещо съвсем различно. Четката, поемата и аз сме едно цяло, черните шрихи се появяват за миг и попиват в платното, сякаш са там от векове. Красотата на цялостната композиция ме кара да забравя всичко, да потъна в един свят от синьо, червено и черно.

Неохотно идва пролетта,
във високите планински проходи
всичко покрито е със скреж.
Прекрасни са замръзналите цветчета,
но пролетта ще дойде отново.

Измина доста време, докато стъпките на един приближаващ се евнух не ме върнаха към действителността. Той се поклонил толкова дълбоко, че главата му опря в каменния под.

– Можеш да говориш – рекох му аз.

– Селяните на запад пратиха вест, че към нас идват воини, каквито досега не сме виждали. След около час ще са пред вратите. Началникът на охраната смирено очаква Вашите заповеди.

– Затворете вратите. Да се даде оръжие на всеки, който може да носи. Не пускайте никого да влезе, докато не дойда.

Евнухът се престраши и запита:

– Те ли са, господарю?

За миг изпитах желанието да повикам охраната и да наредя да го умъртвят за това предположение, но изглежда все още бях в плен на неговото нежно изкуство.

– Ще видим, но мисля, че това са те. Бързай сега и кажи на Началника.

Той тръгна заднишком към вратата, кланяйки се на всяка трета крачка. Миг след като изчезна от погледа, ми го чух да бяга като луд надолу по хълма. Макар че лятото още напомняше за себе си, след известно колебание наредих да ми донесат официалните дрехи. Душно щеше да ми е под дебелия брокат, а и тежко бе наметалото за слабите ми рамене. Важността на случая го изисква, – повтарях си аз – тази среща между Изтока и Запада е цел на моя живот, на всички нас и в никакъв случай не бива да бъде подценявана. Зачаках зад обкованата врата техния вестител, като разхлаждах лицето си с ветрило от нефрит; фино шлифован камък се плъзгаше в моята влажна длан. Кога най-сетне ще дойде? Измина доста време преди Началникът на охраната да се обърне с поклон към мен.

– Превъзходни, един мъж е спрял пред вратите, нося щита си върху копието в знак, че е парламентьор.

– Доведете го при мен.

Още щом влезе разбрах, че това е човекът. От морска вълна беше изплетена късата му туника, краката и ръцете му бяха облечени в бронз.

Кожата му беше мургава, покрита с множество белези, от безчислени битки. Беше едър и много силен. Пъхнах ветрилото в широкия ръкав, опитвайки се да прикрия моята уязвимост, моята слабост. Масивният, извит назад шлем по-скоро му придаваше вид на някакво ужасно чудовище от морските дълбини. Гледаше ме, но аз не виждах очите му.

– Приблужи се и говори – наредих му аз.

– Ти говориш гръцки?

– Достатъчно, за да посрещна един посланик. Каква вест ми носиш от твоя цар?

– Нямам цар. Аз съм А Ли Хсиянг, Царят на всички царе. Дойдох за да приема вашата капитулация. Отворете вратите си за моята армия за да спестите напразно кръвопролитие, в противен случай всички ще бъдат избити и градът пак ще бъде наш.

Прозях се шумно и се усмихнах.

– Моите съгледвачи вече ми докладваха за числеността на армията ти. Точно сто души. Мога да въоръжа хиляда пъти по толкова. Защо мойт велик град трябва да се бои от сто души?

– Защото аз съм А Ли Хсиянг. Сигурно вече си чул за мен, макар да идвам от хиляди километри.

Усмихнах се още по-широко.

– Ние тук, в Централните земи не обръщаме кой знае какво внимание на съобщенията за всички паршиви варварчета, които напират от краищата на света. Не, не сме чули за теб.

Той свали шлема си и впери поглед в мен. Почувствах, че усмивката замръзва на лицето ми. Без съмнение, той беше човекът, за който говореха гадателите. Косите му бяха златисточервени, очите му сини, погледът див. Гласът ми потрепери.

– Какво искаш от нас?

– Искам да властвам над града Лей Кунг, да се изкъпя в Нефритния басейн и да живея вечно – той се усмихна на свой ред, като видя как посещам тези думи.

– Това е лъжа, селска измислица. Какви ли не глупости се раждат в тълпите им мозъци... – гласът ми замря.

– Предай града си, старче! Мой ред е да сложа ръка на него.

– Никога! – изправих се и заклатих мършавия си юмрук пред лицето му. – Никога! Войните от охраната ми пристъпиха напред, опипвайки нервно мечовете си, но той ги спря с поглед. И те знаеха за предсказанието. Той отново се обърна към мен.

– Отново ще се срещнем, но тогава аз ще седя на твоя трон, а ти ще

ме молиш. Ще запомня как си се отнесъл към мен.

– Аз... съжалявам, тук малко сме поотвикнали да посрещаме страници. Хайде да седнем, да поговорим, да се освежим. Позволи ми да ти предложа вино, първа реколта тие-тцу. Защо да не си побъбрим като приятели, какъв смисъл има да се бием.

– Заради тази учтивост ще те пощадя, когато стана цар. Скоро ще вляза тук с армията си, гответе посрещане – при тези думи той се извърна и се отдалечи. Стоях, вперил втрещен поглед в гърба му, не бях виждал нечий гръб откакто станах Суан Шуай на Лей Кунг. Той затръшна вратата след себе си.

Дойдоха призори, насочиха се право към вратата и я щурмуваха, катерейки се по скалите с ловкостта на маймуни. Посланикът не си бе губил времето напразно, знаеха отлично нашето разположение, подходите, слабите места. Като гръмотевица преминаха през редиците на моите воини и само след минути вратите бяха в ръцете им. Войниците започнаха да бягат, отначало поотделно, после на все по-големи групи и накрая се втурнаха назад цели стотници. След час не бе останал нито един защитник на града с оръжие в ръка. Долу, в бедняшките квартали избухнаха бунтове, пламнаха къщи. Толкова лесно ни бяха победили, че направо се чувствах засрамен.

Когато влезе в моя летен дворец, А Ли Хсиянг изглеждаше все така безгрижен, както и предния ден, блестящите му очи оглеждаха с възхищение подредбата и опразнения трон. Гласовете на варварите замлъкнаха и всички втренчиха изумени погледи в купищата злато и коприна. Не и той. А Ли отхапа от един сочен плод, облиза устни за да се наслади на вкуса му и се отпусна на трона. Повика ме с пръст и аз се приближих покорно.

– Вино, това искам сега, имаш ли вино?

– Разбира се – плеснах с ръце като главен-домо и не след дълго около нас припкаха мълчаливи евнуси с препълнени кани вино, а запотените воини ги подритваха с гръмогласен смях и ревяха за още вино и още и още... Водачът им ми се ухили.

– Веднъж, след като превзехме един град, управителят ни даде да пием вино до насита, че и още. После, когато воините ми се затъркаляха пияни по земята, неговите хора нахлуха с намерение да ни избият, уверени че сме напълно безпомощни. Но аз бях достатъчно трезвен – той протегна ръка и посочи с пръст един извит като полумесец белег. –

Получих го преди другите да се свестят. Пияни се бием не по-зле. Накарах да наскат този владетел на малки късчета и нахраних кучетата с него. Надявам се, че нямаш никакви подобни идеи?

- Не – отвърнах с отпаднал глас. – Моите войници избягаха.
- Добре – той отново надигна чашата.

На сутринта се събудих целия схванат от твърдата скамейка, на която бях прекарал нощта. Сън ли е било всичко това? Дъхът ми беше отвратителен, главата ми звънеше от насила изпитото вино. Не сън, а кошмар. Бяха използвали картините ми за мишени, за да ми покажат колко са добри с копията. След това продължиха да ги замерват с кани вино, докато разтворени бои, мастило и вино не потекоха като ручейчета по пода. Не, не беше сън, макар че бях сам в летния си дворец. Слезли бяха в града да плякосват, водени от моите верни до вчера воини. Виждах отрядите им да маршируват по притихналите улици.

- Съжаляваш ли, че не оказа по-яръстна съпротива?

Обърнах се към него. Беше облечен с копринено наметало, нефритно-зелено.

– Бихме се колкото можем. Но изхода на битката бе предрешен от предсказанието. "Воини ще дойдат от Запад и градът ще падне в ръцете им. Слонът ще се разпорежда над Серес, ако дойде в Чанг-ан.

– Но първо ще се порадва на прелестите на твоя град. Ще вкуси от съкровищата му, от всички негови съкровища. Разбираш ли ме? – в погледа му имаше стаена заплаха.

– Да. Разбирам. Ще ти кажа каквото искаш, аз съм само един слаб, победен човек. Какво искаш да знаеш?

Той се разсмя и лицето му изведнъж придоби младежки вид, беше привлекателно, макар и покрито с белези.

– Всичко. Искам да науча всичко. Затова зарях моята империя и поех по широкия свят. Държах в шепата си целия запад, но за мен той не значеше нищо. Какво ми оставаше да правя, когато имах всичко? Да завладявам нови земи, да правя задачата все по-трудна, да посрещам поголеми предизвикателства с по-малка сила. Както завладях Запада, така ще превзема и Изтока, но с армия толкова малка, че целия свят ще разбере – това съм аз, моята сила, моята мощ, моят ум... И така, отправих се към Серес начело на сто войни. Когато се приближих, до ушите ми стигна слуха за човек, който живеел вече триста години в малко градче,

на юг от Копринения път. Реших да прекъсна марша към вашия император и да дойда тук, за да науча истината и да задоволя любопитството си. От всички въпроси, които се въртят в главата ми, най-много искам да науча истината за теб. Как си станал безсмъртен, как си научил за легендата на този град?

– Бях студент в столицата на Метрополията – забърборих объркано аз. – Живеех от подаяния, а това означава, че често гладувах. И всичко заради една тайна, скрита в Имперската библиотека. Заради един свитък в архивите, донесен преди много години от царството Ху. В него се казваше, че всеки който се изкъпе в... – гласът ми замря. – Трудно ми е да го произнеса, пазил съм тази тайна повече от триста години.

– Който се изкъпе с кръвта на девственица в Нефритния басейн ще стане безсмъртен. Да, един монах от Пещерния град ми прошепна тази тайна, с притиснат към гърлото меч, той ми разказа и за теб.

– И ти реши да свиеш от пътя за Чанг-ан. Не си ли помисли, че това е само едно поверие?

– Истината се ражда на върха на меча. Дойдохме през високите проходи, през онзи, който водачите наричат „Проходът на малкото главоболие“ и после през другия, където главоболието вече не е никак малко. Вървахме във верига, завързани, за да не ни пометат суровите ветрове, изсичахме стълби в леда с мечовете си. Сто човека поеха по този път, сто човека щурмуваха вратите ти. Ние, македонците сме корав народ, създаден за да управлява другите.

– Епичен разказ с епичен край. Тези проходи често взимат жертви.

Очите му ме гледаха диво.

– Не и от мен. За мен няма трудности. Аз съм владетелят на света. Аз ще се изкъпя в твой басейн и след това ще продължа пътя си към Чанг-ан. От там ще управлявам вечно и от всички краища на света ще ми пращат дарове. – Той дишаше тежко, стиснал юмруци. Мълчах и чаках да премине пристъпа. Той сведе глава и закукука към вратата. Спомних си за белезите по тялото му. Всеки ден поне един от тях му напомняше, че е смъртен. Гласът му беше приглушен.

– Заведи ме при басейна. Искам да го видя, а след това ще поговорим за девственицата, която трябва да бъде жертвана.

Стъпалата водеха надолу, през градините на западната страна. Фонтаните бяха замрели, живите вериги, които ги поддържаха се бяха разбягали след атаката. А Ли Хсиянг се обърна и вдигна глава към двореца.

– Какво е това дето стърчи на десния хребет на покрива? Прилича на меч, сочещ към небето. Не граничи ли с богохулство тази дързост?

– Титлата ми е Суан Шуай, Повелителят на Светкавицата. Тук се крие тайната на моята власт. Мечът призовава светкавиците от небето и ги потапя в земята по една златна пръчка. Така дворецът ми е в безопасност.

– Моят дворец.

– Твоят дворец. И сега тази титла е твоя, ти си Повелителят на Светкавицата. Сега вече аз съм само Сю Тцу.

Нефритния басейн е кухня, облицована изцяло с този скъпоценен минерал. На хълма над него се издига масивна чаша от нефрит, прохладна, зелена, очакваща пролетните дъждове. А Ли Хсиянг се спря до нея.

– Къде е басейна?

Посочих улея в основата на чашата.

– Там. Стълбата е единствения път към басейна. Вероятно болката в крака ще те затрудни при слизане. Нека да ти го опиша...

Той не ми обърна внимание и заслиза в зеления сумрак. Последвах го. В тъмнината нефрита изглеждаше почти черен. Несъзнателно сниших гласа си до шепот.

– Като се спуска направо от пролетните облаци, дъждът не докосва нищо друго освен нефрита. Моите роби го събират в кани от нефрит, които изпращам на Сина на Небесата. Всяка сутрин отпива той от тази девствена, недокоснала друго вода, наслаждавайки се на чудните достойнства на този минерал, който запазва кръвта му от стареене. Неговият собствен баща, прекара една нощ в басейна, по време на големите пролетни бури и след това небесата го дариха със син, който сега седи на Драконовия трон. В императорското семейство този басейн е на особена почит.

– Но истина ли е, оправдана ли е тази почит?

– Не. Но поне им носи щастие. Само човек, който се изкъпе в кръв ще може да оцени истинското достойнство на басейна, а тази тайна е твърде голяма за един Император.

Доста време му бе необходимо да се изкачи по тясната стълба. Веднъж в годината жертвам по един роб над ръба на чашата за да проверя изтичането на кръвта и всеки път тя се спуска безпрепятствено надолу по извитите, стръмни стъпала. Той се спря на върха и се огледа с пребледняло лице.

– Какво чувства човек, когато става безсмъртен? Болка?

– Нямахме болка. По-скоро някаква вътрешна светлина, която се надигна отдолу, от облените ми в кръв крака. После легнах и се изгърколих, а в устата си усетих вкус на метал. Тялото ми се обля в кръв, после светлината го обгърна, беше толкова ярка, че затворих очи. Минаха години, очите ми помътнях и вече не виждам така ясно. Когато се къпеш в Нефритния басейн трябва да държиш очите си отворени. И когато станеш безсмъртен, този дар, превърнал се вече в бреме за мен, ще ми бъде отнет. Басейнът може да запази само един човек от неумолимия ход на времето. Струва ми се, за мен това ще е голямо облекчение, вече се страхувах, че ме очаква една безконечна слепота.

– В Индия видях един човек да носи шлифован кристал пред очите си. Беше бижутер и без кристалите не можеше да види нищо.

– Благодаря ти за този дар познание. Аз съм човек без значение сега, но може би ти ще наредиш на някой от твоите подчинени да направи такива и на мен.

Не го видях на следващата сутрин. Той ме намери, в градината, край езерцето. Докато се надигах той скочи към мен и надяна нещо на носа ми. Внезапно ръката, която бях вдигнал за да се предпазя от нападението, изскочи на фокус през обкованите в златна тел кристали. Извиках от изненада и той се разсмя.

– Приличаш на една от твоите риби. Хайде рибке, ела да ти дам. – Той ми подхвърли парче сладкиш от оризово брашно, с който обикновено хранех моите шарани и не ме остави на мира, докато не сдъвках сухия залък. Дарът за изнемошелите ми очи събуждаше в мен обич към него, презрително подхвърлената храна ме караше да го мразя. Какъв необикновен човек.

Когато сметна, че се е забавлявал достатъчно той ме заведе обратно при трона. После се разположи на него и впи поглед в лицето ми.

– А сега да чуем края на историята.

– Края?

– За глупак ли ме смяташ? Пускаш ми истината на порции, с надежда, че подкрепленията на твоя Император ще дойдат скоро! По какъв начин се избира тази девственица от града? Трябва да има някаква изборна церемония. И всяка девица ли ще свърши работа? Трябва ли да е най-красивата, най-грозната или какво?

Въздъгнах.

– Толкова прозрачен ли съм за теб? Изборът е дело на божествата.

Процесът е дълъг, на мен ми отне три месеца. Първо свещениците...

– Три месеца! – той подскочи с меч в ръка, а жилите по врата му се напълниха като пролетни планински потоци. За миг си помислих, че ще получи удар и с него ще се свършат грижите ми. – Три месеца? Затова ли трябваше да завладея половината свят, за да чакам три месеца в тази дупка? – Той си пое дъх и приседна, сбърчил вежди в дълбоки мисли. – Трябва да има някакъв по-бърз начин. Казват, че и омагьосаният взел може да бъде развързан и аз им показах как става това! – той размаха меча си и разсече един от столовете на две. Лицето му придоби хитро изражение.

– Девицата от вашия град ли се избира?

– Да. Но никой не знае коя е тя.

– Тогава, ето какво реших. Ще се окъпя в кръвта на всички девизи от град Лей Кунг.

Бяха хиляди, млади, стари, богати и бедни. Редицата от плачещи жени се виеше надолу по хълма и се губеше из улиците на града. Мълчаливо се стичаха сълзите им. Хората на А Ли Хсиянг се бяха подредили от двете страни, очите им търсеха по-красивите девойки из тълпата. Дълго беше пътуването им, а само от два дни бяха в града. А и в края на краищата – те бяха мъже. А Ли Хсиянг се появи – гол, тялото му покрито с белези. Той махна с ръка към своя поручик.

– Кажете на хората, че могат да се позабавляват. Да си опитат късмета с колкото успеят. – С див рев посрещнаха воините това съобщение, последван от отчаяни писъци, веднага щом преминаха към изпълнение на заповедта. След това, когато младите жени започнаха да осъзнават, че няма участ по-лоша от смъртта, писъците притихнаха и на тяхно място се появиха молби, усмивки и открити подканяния.

С болезнено пшкане А Ли Хсиянг се прехвърли в чашата. Можех да видя страшния белег от копие точно над десния му хълбок.

– Когато пристигнах в този град страдах от неизлечима язва на крака – казах му аз. – Сега съм излекуван. И твоите рани ще изчезнат, когато дойде светлината. – Предположих, че се нуждае от окуражаване. Изглежда, този път бях уцелил.

– Ти си човек на честта. Обещай ми, че ще ме изкъпеш в кръвта на всички девизи от този град.

– Имаш моята дума, думата на Сю Тцу.

Той се спусна надолу, към мрака.

Четиридесет евнуха с мечове в ръце се бяха подредили по края на чашата. Девиците полагаха своите нежни шии на ръба и те ги отсичаха с точно премерено движение, та главите им да увисват само на кожата. Кръв заливаше нефрита и се стичаше надолу по улея към басейна, първо на струйки, после на ручейчета. Зад гърба ми се разнасяше отчаяния кикот на изнасилваните. Дори след като избием всичките му воители, те ще оставят след себе си потомство от червенокоси и синеоки наследници, та светът да им се дива и мае още много поколения.

Гласът му проехтя нагоре по улея.

– Достатъчно засега, пяната... не мога да плувам... задушавам се... Спрете!

Не му обърнах внимание. Телата увисваха за няколко минути, докато се източи кръвта, след това ги издърпваха и следващите жертви полагаха глави. Препълнените с трупове талиги жалостно скърцаха надолу по хълма. Евнусите сечеха неуморно, шия след шия. Тъмни потоци се стичаха.

– Достатъчно казах... спри...

Удар. Удар. Удар.

Викаше на някакъв неразбран език, вероятно зовеше воините си на помощ. Но отговор нямаше, гласът му бе заглушен от всеобщата глъчка.

– В името на всички Богове, спрете. Имайте милост.

Помълчах и после отвърнах.

– Аз съм човек на честта. Как можеш да искаш от мен да наруша дадената дума?

– Освобождавам те от обещанието, което ми даде. Моля те, нареди им да спрат.

– Ако го направя, ще ти дам повод да ми се подиграваш отново, да ми подхвърляш сухи зальци, сякаш съм риба. Не. Ще трябва да продължа. – Магнах с ръка към евнусите.

Удар. Удар. Удар.

Не знаех откъде е намерил тези сили. Спомням си, веднъж намазах с кръв един роб и го пунах в басейна, като му обещах свободата, ако успее да се измъкне нагоре по улея. Ала не успее ли – смърт. Беше силен мъж, изпълнен с желание да успее, но нищо не постигна – дори съвсем малки количества кръв правят нефрита невероятно хлъзгав. А Ли Хсианг беше бог. Лицето му се мярна за миг на горния край на улея. Вероятно е пълзял милиметър по милиметър нагоре, с крака впити в

на срещната стена. Пръстите му задраскаха отчаяно и с ужасяващ вик той изчезна обратно в мрака. Така и не го чухме повече. От почервенелия отвор се разнесе бълбукане, после настъпи тишина.

Усетих, че всички ме гледат. Евнусите бяха спрели и от тълпата към мен подскочи познато лице. За миг ми се стори, че ще припадна, толкова поразителна бе приликата с майка и. Детето на моята любима наложница ме гледаше с широко отворени очи. Ужасна бе болката, с която наредих на евнусите да продължат своята работа, но трябваше да съм сигурен. Още час се трудиха някогашните мъже, размахвайки окървавените си мечове.

Аз съм един стар човек, идното лято ще навърша осемдесет. Понякога почти с нежност си спомням за А Ли Хсиянг. Затова, че бях изпълнил успешно плана, Синът на Небесата ми позволи да прекарам последните години от живота си тук и ме награди с всички титли, сякаш наистина бях онзи, който преди много години бе замислил този сценарий. Ако бях малко по-любопитен, сигурно можех да открия колко ли такива като мен, които приличат на истинския Суан Шуай, са служили тук по няколко години, преди да бъдат сменени, за да може легендата да расте и градът-гръмоотвод да изпълнява предназначението си. „Ако дойде в Чанг-ан.“ – се казва в предсказанието. Ако.

Сега, когато зрението ми е отново възстановено, намерих ново вдъхновение в живота. Реших, следващата ми творба да е върху копринна, жълта като пясъкът, който прехвърля нашите планини, идейки от незнани страни. Върху коприната нарисовах листо, повяхнало и пожълтяло от прекараната в пустинята зима.

Чакат разпръснатите по земята листа,
зажаднели за пролетния дъжд.
Ала никога в Лей Кунг,
пролетен дъжд не пада.

Да го подпиша ли? Няма ли да ме прокълне сянката на А Ли Хсиянг, когато прочете името ми и разбере истината?

Сю Тцю. Празни думи.

КРАЙ

© 1992 Джулиан Флъд
© Юлиан Стойнов, превод от английски

Julian Flood
The Jade Pool, 1992

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/481>]